

Motion till riksdagen 2007/08:Sf18

**av Gunvor G Ericson m.fl. (mp)
med anledning av prop. 2007/08:93**

Jämställdhetsbonus – familjepolitisk reform

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2007/08:93.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ytterligare individualisering av nuvarande föräldraförsäkring genom att en tredjedel, motsvarande 120 dagar, reserveras för respektive man och kvinna.

Inledning

Regeringen föreslår i proposition 2007/08:93 att en jämställdhetsbonus införs i föräldraförsäkringen. Bonusen är konstruerad så att den förälder som tar ut flest föräldrapenningdagar under ett år får en bonus baserad på antalet dagar den andra föräldern tar ut. Bonusen kan maximalt utgå med 13 400 kr om föräldraförsäkringen delas helt lika.

Miljöpartiet delar regeringens ambitioner när det gäller att öka jämställdheten genom ett jämnare uttag av föräldrapenningdagar mellan män och kvinnor. Genom en mer jämn fördelning av föräldraledigheten skapas mer jämställdhet både hemma och på arbetsmarknaden. Fler föräldralediga pappor skapar större möjligheter till en mer jämn fördelning av hemarbete och barnuppföstran. För papporna skapas större möjligheter till tidig kontakt med sina barn. För kvinnorna minskar risken att hamna efter i löneutveckling och karriärmöjligheter. Många arbetsgivare utsätter i dag kvinnor för en strukturell diskriminering (medvetet eller omedvetet) genom att de betraktar det som mer riskfyllt att anställa en kvinna än en man. Risken består i att kvinnor förmodas vara frånvarande från arbetsplatsen under längre perioder än en motsvarande man. Genom jämnare uttag av föräldraledighet minskar drivkrafterna till denna typ av diskriminering.

Fel! Okänt namn på

Regeringens förslag

Även om vi i Miljöpartiet sympatiserar med regeringens ambitioner föreslår vi ändå riksdagen att avslå regeringens proposition. Vi är tveksamma till vilka effekter regeringens förslag kommer att få, och det finns enklare och billigare sätt att uppnå större jämställdhetseffekter.

Förslaget är alltför tekniskt komplicerat

Enligt propositionen ska jämställdhetsbonusen betalas året efter uttaget av föräldraförsäkringen genom en debitering på den bonusberättigades skattekonto. Bonusen kommer endast att betalas ut efter en skriftlig ansökan från föräldern i fråga. Bonusen tillfaller den förälder som har tagit ut flest antal föräldrapenningdagar men underlaget för bonusen baseras på den andra förälderns uttag av dagar. Bonusen uppgår maximalt till 100 kr per dag. Denna nivå nås om den genomsnittliga dagsinkomsten överstiger 200 kr per dag. I underlaget för bonusen räknas inte de 60 reserverade dagarna in.

I normalfallet, där kvinnan tar ut fler dagar än mannen, kommer bonusen att tillfalla kvinnan. Om en man tar ut fler dagar än kvinnan tillfaller bonusen mannen. I de fall lika antal dagar tas ut tillfaller bonusen den som är yngst.

Förslaget i propositionen är tekniskt komplicerat. Många remissinstanser påpekar också detta. Försäkringskassan, som är den myndighet som enligt propositionen ska handlägga jämställdhetsbonusen, menar att förslaget är alltför komplicerat och därför inte bör genomföras.

Vi menar att många föräldrar troligen kommer att uppleva att beräkningen av bonusen är ganska svår att överblicka. Föräldraförsäkringen upplevs redan i dag av många som ganska komplicerad. Jämställdhetsbonusen, om den genomförs, kommer att öka komplexiteten i systemet. Konsekvenserna av olika val kommer att vara svåra att förutse. Då bonusen kommer att betalas ut långt senare än när uttaget av föräldrapenningen sker minskar den direkta kopplingen mellan bonusen och fördelningen av dagar.

Effekterna av förslaget är tveksamma

Regeringen räknar med att männens uttag av föräldrapenningdagar kommer att öka med 25 % till följd av förslagen i propositionen. Miljöpartiet ställer sig tveksamt till denna beräknade effekt. Regeringen redovisar inga underlag när det gäller de antaganden de gör när det gäller effekterna av förslaget. I princip ingen relevant forskning på området anförs som belägg för att bonusen ska införas eller vilka effekter den kommer att få. Tvärtom finns det mycket som talar för att ekonomin inte är det som i huvudsak styr uttaget av föräldraförsäkringen utan att det snarare handlar om att andra strukturer är mer avgörande. JämO listar i sitt remissvar följande undersökningar som talar för en svag koppling mellan ekonomi och fördelning av mäns och kvinnors uttag av föräldraförsäkring:

- ? Höjningen av taket i föräldraförsäkringen från 24 800 kr till 33 000 kr hade ingen utjämnande effekt under det första året, enligt Försäkringskassans analys (Ekonomi styr inte föräldraledighet, DN, 28.06.07).
- ? Män tar ut föräldrapenning för hela sin föräldraledighet. Kvinnor är däremot föräldralediga betydligt fler dagar än de tar ut föräldrapenning för. Det tycks alltså i många familjer finnas ekonomiskt utrymme för att låta kvinnan vara hemma med en betydligt lägre "inkomst" än de 80 % som föräldrapenningen ger (Flexibel föräldrapenning – hur mammor och pappor använder föräldraförsäkringen och hur länge de är föräldralediga, RFV Analyserar [2004:14]).
- ? Det familjeekonomiska argumentet används vare sig pappan har högre eller lägre inkomst än mamman ("Nej, då förlorar vi för mycket pengar", resp. "Nej, han skulle få så låg föräldrapenning så det har vi inte råd med"; se t.ex. Lisbeth Bekkengen, Man får välja [2002]).
- ? Män med högre inkomster tar ut mer föräldraledighet än män med lägre inkomster (Fler är pappalediga, Valfärd, 2003:2).
- ? Det faktiska inkomstbortfallet i en vanlig LO-familj där pappan är hemma i stället för mamman uppgår till ca 200 kr i månaden (En reformerad föräldraförsäkring – Kärlek, omvårdnad, trygghet [SOU 2005:73]).

JämO anser att förslaget "brister i problematisering och analys ur ett jämställdhetsperspektiv vilket gör det svårt att ta ställning till den föreslagna bonusen". JämO menar också att en individualiserad föräldraförsäkring är det mest effektiva sättet att skapa en jämn fördelning av föräldraledigheten. Även Försäkringskassan är tveksam till förslaget och om nivån på bonusen är tillräcklig för att ge avsedd effekt.

Miljöpartiets förslag

I stället för den mycket tekniskt komplicerade jämställdhetsbonusen med svårförutsägbara effekter föreslår Miljöpartiet att individualiseringen av föräldraförsäkringen ökar genom att de reserverade dagarna förlängs från 60 till 120. Detta ger en tydligt ökad jämställdhetsstyrning av föräldraförsäkringen och en normalisering av försäkringen såtillvida att individualiseringen ökar. Att skaffa barn innebär ett personligt ansvar för alla människor. För oss i Miljöpartiet är det alldeles självklart att det ansvaret också kräver handling i form av en beredskap att ta hand om och vårda detta barn.

Med vårt förslag ökar männens uttag (vid fullt uttag av föräldrapenning-dagar) till 120 dagar. Detta kan jämföras med regeringens högst osäkra uppskattning som innebär en ökning till ungefär 100 dagar (det genomsnittliga uttaget är i dag 20,8 %, en ökning med 25 % innebär att antalet dagar, i de fall maximalt antal dagar används, ökar till ungefär 100).

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 2 april 2008

Gunvor G Ericson (mp)

Thomas Nihlén (mp)

Jan Lindholm (mp)

Esabelle Dingizian (mp)